

PRAWO CYWILNE-UMOWA KOMISU/PRZECHOWANIE

Konspekt ćwiczeń

- z dnia 24.01.2023 (grupa A)

- z dnia 14.02.2023 (grupa B)

- z dnia 21.02.2023 (grupa C)

I. Umowa komisju

Plan zajęć:

1. Istota komisju.
2. Stosunki własnościowe przy komisju.
3. Prawa i obowiązki stron. Opodatkowanie komisju.
4. Zakończenie stosunku komisju.
5. Rękojmia za wady przy komisju.

Źródła prawa:

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny

Wybór literatury:

J. Frąckowiak, Umowa komisju [w:] System prawa prywatnego, tom 7, Prawo zobowiązań – część szczegółowa, red. J. Rajski, C.H. Beck, wyd. 4, Warszawa 2018, s. 945-996

S. Janczewski, Prawo handlowe, wekslowe i czekowe, Trzaska, Evert i Michalski, Warszawa 1946, s. 331-341

J. Napierała [w:] Umowy w obrocie gospodarczym, red. A. Koch, J. Napierała, wyd. 4, Wolters Kluwer, Warszawa 2015, s. 160-167

Komentarze do kodeksu cywilnego, w szczególności do art. 765 i nast. k.c.

Wybór orzecznictwa:

wyrok NSA z 2.03.2016 r., I GSK 967/14¹

uchwała SN z 27.06.1975 r., III CZP 55/75²

¹ Zawierając umowę sprzedaży komisant nie jest właścicielem rzeczy będącej przedmiotem sprzedaży, bowiem właścicielem jej pozostaje komitent. Komisant jest jednak osobą uprawnioną do rozporządzania tą rzeczą w rozumieniu art. 169 k.c. Choć umowa sprzedaży dochodzi do skutku pomiędzy komisantem - sprzedawcą a kupującym, to jednak skutkiem tej umowy jest przeniesienie własności rzeczy z komitenta na kupującego. Skoro skutkiem sprzedaży dokonanej przez komisanta (będącego sprzedawcą) jest przejście własności rzeczy z komitenta na kupującego, to oznaczać będzie to, że podatnikiem podatku akcyzowego w rozumieniu art. 102 ust. 1 u.p.a. jest komisant.

wyrok SN z 18.11.1983 r., I CR 336/83³

wyrok SA w Rzeszowie z 11.04.2013 r., I ACa 222/12⁴

wyrok SN z 24.06.1997 r., II CKN 224/97⁵

wyrok SN z 15.05.1997 r., II CKN 168/97⁶

uchwała SN 30.05.1996 r., III CZP 42/96⁷ z krytyczną glosą A. Szpunara, OSP 1997, nr 2, poz. 34

wyrok SN z 18.07.2000 r., IV CKN 81/00⁸

uchwała SN z 5.06.1981 r., III CZP 27/81⁹

² Wprawdzie z mocy art. 740 zd. 2 KC zleceniobiorca powinien wydać zleceniodawcy wszystko, co przy wykonaniu zlecenia dla niego uzyskał, chociażby w imieniu własnym. Jest to jednak obowiązek pośredni, który wynika z samej ustawy, a ponadto powstaje nie w momencie zawarcia umowy zlecenia, lecz dopiero po jej wykonaniu.

³ 1. Do wyłączenia odpowiedzialności komisanta na podstawie art. 770 KC za ukryte wady sprzedanej rzeczy nie wystarcza umieszczenie w lokalu sklepowym odpowiedniego ogłoszenia, skutek taki może mieć jedynie podanie do wiadomości kupującego, że komisant odpowiedzialność swą za takie wady wyłącza, tzn. skierowanie odpowiedniego oświadczenia wprost do kupującego. 2. Gdy chodzi o przedmioty szczególnej wartości, dalsza przewidziana w art. 770 KC przesłanka wyłączenia odpowiedzialności komisanta za wady ukryte sprzedanej rzeczy polegająca na tym, że komisant o wadzie nie wiedział i nie mógł z łatwością o niej się dowiedzieć, jest spełniona wtedy, gdy komisant zbadał dostarczony mu przedmiot z udziałem specjalisty, powołanie się na wyniki badania dostarczone przez osobę, która cenny przedmiot oddała do sprzedaży, jest z tego punktu widzenia niewystarczające. 3. Nie stanowi wady ukrytej w rozumieniu art. 770 KC, za którą komisant może wyłączyć swą odpowiedzialność, okoliczność, że kupującemu wydano inną rzecz aniżeli umówiony przedmiot transakcji, np. falsyfikat zamiast oryginału (perły sztuczne zamiast naturalnych); wyłączenie przeto odpowiedzialności komisanta na podstawie art. 770 KC za tego rodzaju "wadę ukrytą" nie jest dopuszczalne.

⁴ Zamiar stron wyłączenia odpowiedzialności za wady prawne nie może być domniemywany, lecz powinien jednoznacznie wynikać z treści umowy.

⁵ Komisanta - w warunkach określonych w art. 770 zd. 2 KC - obowiązuje należyta staranność określona rodzajem prowadzonej działalności gospodarczej (art. 355 § 2 KC). Prowadzenie komisowej sprzedaży samochodów używanych oznacza, że komisant musi liczyć się ze zjawiskiem wprowadzenia do obrotu pojazdów kradzionych i dlatego obowiązany jest dokładnie sprawdzać numery identyfikacyjne oraz dokumenty pojazdu przyjętego do sprzedaży.

⁶ Komisant prowadzący przedsiębiorstwo komis samochodowego nie może bronić się wyłączeniem odpowiedzialności wynikającym z art. 770 KC, jeżeli sfalszowanie oznaczeń numerowych skradzionego i oddanego mu do sprzedaży samochodu było widoczne dla profesjonalisty bez badań specjalistycznych.

⁷ Przepis art. 575 KC nie ma zastosowania do odpowiedzialności komisanta, gdy została ona wyłączona na podstawie art. 770 KC.

⁸ Komisant prowadzący handel używanymi samochodami może skutecznie powołać się na umowne wyłączenie odpowiedzialności za wadę prawną sprzedawanego samochodu wtedy, gdy sprawdzenie autentyczności numerów i dokumentacji samochodu przyjmowanego do sprzedaży komisowej odbyło się z zachowaniem staranności przewidzianej w art. 355 § 2 KC.

⁹ Do odpowiedzialności komitenta wobec nabywcy rzeczy oddanej do sprzedaży komisowej nie mają zastosowania przepisy o odpowiedzialności z tytułu rękojmi za wady fizyczne rzeczy także wtedy, gdy komisant wyłączył swoją odpowiedzialność za te wady na podstawie art. 770 KC.

II. Przechowanie

Plan zajęć:

1. Pojęcie umowy o przechowanie.
2. Prawa i obowiązki stron.
3. Zawarcie umowy o przechowanie.
4. Odpowiedzialność przechowawcy.
5. Przechowanie a umowa składu.

Źródła prawa:

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (tekst jedn. Dz.U. 2019 r., poz. 1145 ze zm.)

Wybór literatury:

J. Napierała, Umowa przechowania, Umowa składu [w:] System prawa prywatnego, tom 7, Prawo zobowiązań – część szczegółowa, red. J. Rajski, C.H. Beck, wyd. 4, Warszawa 2018, s. 998-1043

A. Szpunar, Obowiązek przechowania przy umowach o świadczenie usług, „Nowe Prawo” 1979, nr 6

Komentarze do kodeksu cywilnego, w szczególności do art. 835 i nast. k.c.

Wybór orzecznictwa:

wyrok SN z 12.01.1999 r., I CKN 974/97¹⁰

orzeczenie SN z 13.11.1957 r., 1 CR 183/57¹¹

wyrok SN z 7.11.1990 r., I CR 605/90¹²

wyrok SA w Warszawie z 10.03.1999, I ACa 962/98¹³

¹⁰ Skoro istotą umowy przechowania jest obowiązek przechowawcy zachowania rzeczy w stanie nie pogorszonym, to zastrzeżenie przechowującego, iż nie będzie odpowiadać za utratę oddanego mu na przechowanie samochodu, jest nieważne z mocy art. 58 KC - jako sprzeczne z bezwzględnie obowiązującym przepisem określającym istotę przechowania, którą jest obowiązek pieczy nad rzeczą.

¹¹ Do zagadnienia odpowiedzialności Akademii Sztuk Plastycznych za zniszczoną rzeźbę, stanowiącą pracę dyplomową studenta i umieszczoną w hallu Akademii, należy stosować w drodze analogii przepisy kodeksowe o bezpłatnym przechowaniu [...] skoro Akademia nie zabezpieczyła należycie rzeźby, lecz przeciwnie, umieściła ją w hallu i hall ten wynajęła na zabawę karnawałową, to odpowiada wobec powoda za szkodę, jakiej doznał.

¹² *Przechowywanie rzeczy w normalnie zamkniętym mieszkaniu jest w zasadzie wystarczającym sposobem jej zabezpieczenia przed kradzieżą. Ze względu na nagminność włamań do mieszkań nie można jednak tego w pełni odnieść do rzeczy cudzych, o dużej wartości. O należytej staranności przechowawcy takich rzeczy można mianowicie mówić tylko wówczas, gdy mieszkanie jest odpowiednio zabezpieczone bądź przez stałą obecność osób zamieszkałych, bądź przez zastosowanie chroniących przed włamaniem środków technicznych.*

¹³ Do zawarcia umowy przechowania nie jest konieczne spełnienie wymogu formalnego w postaci zakwalifikowania parkingu prowadzonego przez przechowawcę jako strzeżonego. Zastrzeżenie zaś na tablicy informującej o prowadzeniu ciągłego dozoru na terenie parkingu dla maksymalnego wyeliminowania przypadków kradzieży i wandalizmu, że parking nie ma statusu parkingu strzeżonego, nie ma znaczenia prawnego, gdyż jest sprzeczne z zachowaniem obsługi parkingu oraz urządzeniami

wyrok SA w Warszawie z 07.04.1998, I ACa 71/98¹⁴
wyrok SA w Szczecinie 9.11.2016 r., I ACa 707/16¹⁵

wyrok SA w Łodzi z 12.05.2016 r., I ACa 1631/15¹⁶

wyrok SA w Warszawie z 23.06.2014 r., VI ACa 1189/13¹⁷

wyrok SN z 3.03.1938 r., C.II. 2298/37¹⁸

wyrok SN z 25.11.2004 r., V CK 235/04¹⁹

wyrok SN z 25.09.2002 r., I CKN 979/00²⁰

wyrok SA w Szczecinie z 28.01.2016 r., I ACa 1062/15²¹

i wyposażeniem parkingu, które w dostateczny sposób ujawnia wolę prowadzącego parking przechowania samochodu

¹⁴ Dla osoby pozostawiającej swój samochód na parkingu, istotne znaczenie przy dokonywaniu oceny, jakie usługi są oferowane przez prowadzącego parking, a więc jakiej treści umowa jest z nim zawierana, czy jest to umowa przechowania, czy umowa najmu miejsca postojowego, mają widoczne oznaczenia parkingu oraz takie elementy rzeczywistości dostrzegane natychmiast przez każdego kierowcę, które pozwalają w szybkim czasie, w sposób niewątpliwy, zorientować się w charakterze parkingu i rodzaju oferowanych usług. Są to najczęściej umowy mające charakter dorozumiany, stąd chodzi tu w szczególności o wyraźne napisy lub oznaczenia symboliczne (znaki), dzięki którym klient wjeżdżający samochodem na parking może stwierdzić bez wątpliwości i nieporozumień, z jakim parkingiem (strzeżonym czy niestrzeżonym) ma do czynienia. Większość parkingów bowiem - nawet takich, które są płatne - nie ma charakteru parkingu strzeżonego. Są to wyłącznie miejsca przeznaczone do wynajęcia w celu postawienia tam na pewien czas samochodów bez elementu chronienia ich przez prowadzącego parking, przed uszkodzeniem lub kradzieżą

¹⁵ 1. Dla oceny stawiającego pojazd na parkingu płatnym kierowcy jakiego rodzaju zawiera umowę: przechowania, czy umowę najmu miejsca postojowego, mają widoczne oznaczenia parkingu oraz takie elementy rzeczywistości dostrzegane natychmiast przez każdego kierowcę, które pozwalają w szybkim czasie, w sposób niewątpliwy, zorientować się w charakterze parkingu i rodzaju oferowanych usług.

¹⁶ Nie można utożsamiać pojęcia parking "dozorowany" i pojęcia parking "strzeżony". Parking niestrzeżony może być parkingiem dozorowanym. Parking dozorowany oznacza w istocie wynajęcie placu/ miejsca postojowego z ogólnym nadzorem nad parkingiem osoby zarządzającej tym miejscem. Z kolei w przypadku parkingu strzeżonego dochodzi do zawarcia umowy przechowania zindywidualizowanej rzeczy i sprawowania nad nią pieczy przez przechowawcę.

¹⁷ Zawarcie umowy przechowania nie wymaga żadnej określonej formy. Często umowa przechowania dochodzi do skutku w sposób dorozumiany, konkludentny.

¹⁸ Kto przyjął samochód do naprawy, odpowiada za uszkodzenie, zadane samochodowi przez osobę trzecią, której powierzył klucz od miejsca przechowywania samochodu.

¹⁹ Umowa o oddaniu samochodu do naprawy jest umową mieszaną, do której stosować należy przepisy umowy o dzieło i umowy przechowania

²⁰ Przyjęcie przez Agencję Celną samochodu podlegającego odprawie celnej wraz z kluczykami, dokumentami auta oraz wskazanie parkingu, na którym miało ono pozostawać aż do dokonania odprawy, powoduje zawarcie - obok umowy zlecenia - umowy przechowania.

²¹ Wydanie rzeczy przechowawcy, a więc wejście przez niego w posiadanie rzeczy, jest w myśl art. 835 k.c. nie tyle "warunkiem sine qua non wykonania umowy przechowania", lecz warunkiem skutecznego zawarcia tej umowy. Inaczej mówiąc, umowa przechowania ma charakter realny. Wynika

wyrok z SN z 7.11.1990 r., I CR 605/90²² z krytyczną glosą A. Szpunara, „Państwo i Prawo” 1992, nr 1

wyrok SN z 25.11.2004 r., V CK 235/04²³

wyrok SN z 25.09.2002 r. I CKN 979/00²⁴

wyrok SA w Warszawie z 26.03.2013 r., I ACa 1150/12²⁵

wyrok SN z 27.05.1983 r., I CR 134/83²⁶

to z istoty tej umowy, dla ważnego zawarcia której - prócz konsensusu stron - niezbędne jest wydanie przedmiotu umowy.

²² Przechowywanie rzeczy w normalnie zamkniętym mieszkaniu jest w zasadzie wystarczającym sposobem jej zabezpieczenia przed kradzieżą. *Ze względu na nagminność włamań do mieszkań nie można jednak tego w pełni odnieść do rzeczy cudzych, o dużej wartości. O należytej staranności przechowawcy takich rzeczy można mianowicie mówić tylko wówczas, gdy mieszkanie jest odpowiednio zabezpieczone bądź przez stałą obecność osób zamieszkałych, bądź przez zastosowanie chroniących przed włamaniem środków technicznych.*

²³ Umowa o oddaniu samochodu do naprawy jest umową mieszaną, do której stosować należy przepisy umowy o dzieło i umowy przechowania.

²⁴ Przyjęcie przez Agencję Celną samochodu podlegającego odprawie celnej wraz z kluczykami, dokumentami auta oraz wskazanie parkingu, na którym miało ono pozostawać aż do dokonania odprawy, powoduje zawarcie - obok umowy zlecenia - umowy przechowania.

²⁵ 1. Obowiązek przechowania jest nie tylko wynikiem zawarcia umowy przechowania sensu stricto. Obowiązek zachowania rzeczy ruchomej w stanie niepogorszonym z obowiązkiem jej zwrotu na rzecz osoby powierzającej wynikać może także z szeregu innych stosunków zobowiązaniowych, zaś przede wszystkim ze stosunków, których przedmiotem jest świadczenie usług, względnie wykonanie dzieła. W istocie bowiem wykonanie innej usługi może być uzależnione właśnie od przejściowego powierzenia na przechowanie danej rzeczy wykonującemu określoną usługę, czy też określone dzieło, a bez oddania rzeczy w przechowanie wykonanie usługi (czy dzieła) nie byłoby możliwe. Oddający rzecz ruchomą może oczekiwać zarówno wykonania usługi (dzieła), jak również zwrotu rzeczy w stanie niepogorszonym - nawet jeżeli do wykonania usługi, czy dzieła nie dojdzie. Do oceny relacji pomiędzy stronami w zakresie przyjęcia danej rzeczy ruchomej z obowiązkiem jej zwrotu, zastosowanie winny znaleźć przepisy KC o przechowaniu (art. 835 i nast. KC). 3. W zakresie obowiązku wydania powierzonego w celu naprawy samochodu, zastosowanie znajdują przepisy KC o przechowaniu. W zakresie tego stosunku prawnego, ustawodawca nie przewidział szczególnego okresu przedawnienia. Brak jest także szczególnego uregulowania dotyczącego okresu przedawnienia roszczeń o odszkodowanie z tytułu niewykonania zobowiązania. Spostrzeżenia te prowadzić muszą do wniosku o zastosowaniu ogólnych przepisów o przedawnieniu do oceny zgłoszonego w tym zakresie zarzutu. W takiej sytuacji zastosowanie znajdzie podstawowy termin przedawnienia roszczenia określony w art. 118 KC - a zatem termin dziesięcioletni. Termin przedawnienia roszczenia z tytułu zapłaty kary umownej jest taki sam, jak termin przedawnienia roszczenia głównego.

²⁶ Prowadzący zakład kosmetyczny obowiązany jest informować osoby, korzystające z usług tego zakładu (art. 627, 354 k.c.), o gotowości przyjęcia na przechowanie zdejmowanej przez nie biżuterii na czas wykonywania zabiegu kosmetycznego (art. 66 k.c.). Zaniechanie uczynienia zadość tej powinności może uzasadniać odpowiedzialność zakładu kosmetycznego za utratę biżuterii, odłożonej przez klientkę do podręcznej torby, położonej przy zajmowanym fotelu (art. 627, 471, 472 k.c.) i nie mogącą z przyczyn obiektywnych czuć nad swoimi kosztownościami.

uchwała SN z 16.12.1977 r., III CZP 94/77²⁷

²⁷ Zakład gastronomiczny odpowiada za utratę lub uszkodzenie odzieży wierzchniej pozostawionej przez konsumenta nie tylko wtedy, gdy w zakładzie jest płatna, strzeżona szatnia, lecz również i wówczas, gdy z charakteru lokalu i rodzaju spożywanych posiłków wynika, że konsumenci z reguły pozostawiają odzież wierzchnią na znajdujących się w zakładzie wieszakach. Od tej odpowiedzialności nie zwalnia ogłoszenie, że zakład za pozostawioną przez konsumenta odzież nie odpowiada. [...] Odmiennie jednak przedstawia się sprawa, gdy chodzi o korzystanie przez osoby z takich zakładów gastronomicznych i im podobnych, które nastawione są na masową obsługę i mają charakter zakładów o dużej przelotowości. Dotyczy to w szczególności restauracji kolejowych, poczekalni kolejowych i autobusowych, barów samoobsługowych, barów kawowych itp. W tych bowiem przypadkach obowiązkiem klienta jest czuwanie również nad garderobą i rzeczami wniesionymi przez niego do zakładu.